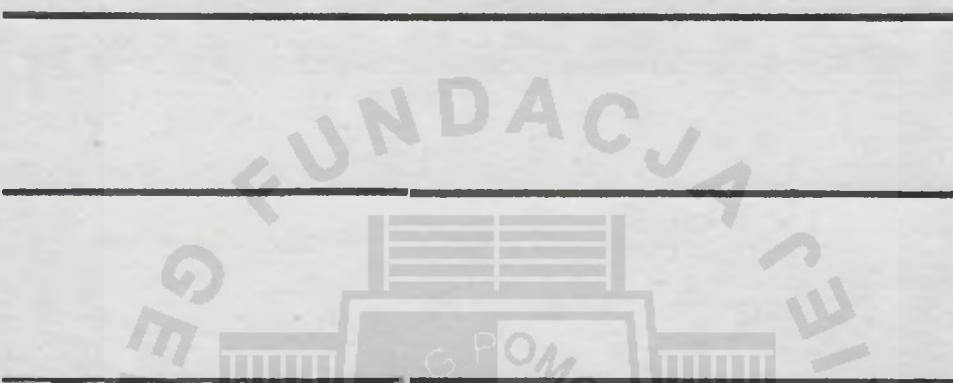

Wypisy zrobiono

Wzrosty przekazała
Wacława Juszkiewicz
- Kamińska
1890/WSK

fol. brok

AK
Okr. Łódź
Os. Piotrków
Tęże.

++

JUSZKIEWICZ Helena

11v° Jastrzębska
zd. Kotowska

2124/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — JUSZKIEWICZ Helena

2124/1954

I/1. Relacja ✓

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora ✓

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację ✓

III/1 — Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 — Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 — Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 — Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 — inne —

IV. Korespondencja —

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓¹

VI. Fotografie ✓ 206. I/2

I (1. Relacja:

- "Pnebieg pracy konspiracyjnej Heleny Jusakiewiczowej" -
relacja w formie relatorki z dwóch fragmentach. Msj. K ser.
K. 2, s. 1-2.

i/1-1

Przebieg pracy konspiracyjnej i społecznej Heleny Juszkiewiczowej.

W czasie okupacji niemieckiej pracowałam w Polskim Czerwonym Krzyżu w Piotrkowie.

Po upadku powstania warszawskiego niosłam pomoc powstańcom, wywożonym do obozów przez punkt sanitarno-ratunkowy P.C.K. w Piotrkowie.

Pełnomocnik Zarządu Głównego P.C.K., po likwidacji punktu tego, wyraził mi "serdeczne podziękowanie za ofiarną i pełną zrozumienia współpracę".

Po zajęciu Piotrkowa przez wojska radzieckie byłam sanitariuszką w szpitalu przyfrontowym na terenie Piotrkowa do czasu przesunięcia szpitala wraz z wojskami na zachód.

Od początku okupacji do wyzwolenia z pod okupacji uczestniczyłam w Duchu Oporu: jednostka wojskowy AK. 25 n.

Zacząłam od tego, że poinformowałam o rozstrzelanych przez Niemców w lesie moszczenickim k/Piotrkowa więźniach politycznych.

Kierowałam ludzi spalonych na terenie Piotrkowa do oddziału "Sokoła" /późniejszego "Konrada"/ w Gazomii k/Wolborza.

Przyjmowałam u siebie ludzi, skierowanych przez "Sokoła" do wypełnienia przez nich określonych zadań.

U mnie w mieszkaniu odbywała się wymiana tajnej poczty.

Dostarczałam leki oddziałowi "Wichra" i "Maia"

U mnie w mieszkaniu znajdowała się na przechowaniu radiostacja.

Po bitwie w leśniczówce w Gazomii, po przeniesieniu się w opoczyńskie oddziałów "Wichra", "Maia" i "Sokoła", ukrywałam u siebie w mieszkaniu syna nieletniego "Sokoła"

Od 1.1.1952 r. do 15.2.1957 r. pracowałam bezinteresownie w charakterze sekretarki Oddziału ZBOWiD'u w Piotrkowie, pozostając nadal aktywną we współpracy

20.10.1939 r.nastąpiło spotkanie mego męża kpt.Władysława Juszkiewicza z W.Skórzewskim w ogródku w Piotrkowie przy obecnej Al.Bieruta 29, podczas którego pilnowałam, by nie nadeszli przypadkiem Niemcy.

11.11.39. wyniosłam ze swego mieszkania bron męża: 3 francuskie karabinki, 2 rewolwery, 2 dubeltówki i mazerę, które ukryłam na starym cmentarzu w Piotrkowie w grobowcu, zajętym obecnie przez O.O.Jezuitów, tam też ukryłam wszystkie notatki dotyczące organizacji Szkoły Podchorążych.

12.11.39. t.j.nazajutrz była u nas w mieszkaniu pierwsza rewizja, żadnej broni Niemcy już nie znaleźli, mąż wtedy nie nocował

30.11.39. Zaczęłam współpracować z Gazonką, -z Franciszką Oskaldowiczem pseudo "Sokół".

Byłam wtedy pomocna mężowi memu jako komendantowi Szkoły Podchorążych Podokręgu Z.W.Z.w Piotrkowie, do chwili jego aresztowania w dniu 12 czerwca 1940 r.

15.6.40. udałam się do Gazonki do "Sokoła" po informacje; dowiedziałam się o losie pierwszego transportu więźniów, wywiezionych na rozstrzelanie, i rozstrzelanych przez Niemców, o czym zakomunikowałam uwięzionemu mężowi memu.

21.9.1940. "Sokół" nakazał mi urządzenie skrzynki pocztowej, łączności podokręgu z oddziałem partyzanckim A.K. "Wichra", odbierali ode mnie również zlecenia kol.Krogulec pseudo "Sikora" oraz kol.Michalik "Machoł", co kilka dni żona "Sokoła" przywoziła do mnie pocztę w zapieczętowanych kopertach, którą następnie oddawałam do oznaczonych punktów. Tak było do potyczki oddziału partyzanckiego, t.j.do 28 lutego 1943 r.kiedy to po bitwie "Sokoł" z oddziałem, z żoną i młodszym synem uszedł do lasu w Opczynsku, starszszego zaś syna przysłał do mnie, gdzie go ukrywałam przez dłuższy czas. Pracowałam również w Polskim Czerwonym Krzyżu; wysyłałam 5 więźniom do obozów koncentracyjnych powierzone mi paczki: Stanisławowi Ładnowskiemu -223/2838, Celinie Zaremba-100/2826-, Janowi Lisickiemu - 450/2832-, Bronisławowi Jędrzejewskiemu -487/2812 oraz Adamowi Stefanskiemu -837/2836 -.

Po upadku powstania warszawskiego, w czasie przewożenia powstańców przez Piotrków, z ramienia Czerwonego Krzyża, na Dworcu Osobowym w Piotrkowie, na punkcie Sanitarno-Ratunkowym, okazywałam pomoc w postaci leków i żywności.

Po zajęciu Piotrkowa przez wojska radzieckie, byłam wydelegowana z dziewięciu paniami jako sanitariuszka do szpitala przyfrontowego, mieszczącego się w szkole przy kościele po-Dominikańskim i przy Seminarjum nauczycielskim na ul.Strończyńskiego w Piotrkowie, gdzie pracowałam do czasu przesunięcia się na zachód wojsk radzieckich wraz ze szpitalami.

/-/ Helena Juszkiewicz-
Jastrzebska.

1/2

DOKUMENTY SENSU STRICTO

- Legitymacja (Bolsi) Nr. 36076 z 10.03.1952 kserokopie
- " " (Bolsi) Nr. 231751 z 14.10.1957,
- kserokopia, k. 1, s. 1. - Fotografie.
- Oświadczenie świadka - Oskaldovica Franáček, z dn. 3.11.1965.
kserokopia, k. 1, s. 2.
- Service International de Recherches - Extrait des documents (Wyciąg z dokumentów), z 7 lutego 1992 r.
kserokopia, k. 1, s. 3.

5/2-1

LEGITYMACJA
 człónka biernego № 36076

ZARZĄD OKREGU ŁÓDŹ
 WIAZEK BOJOWNIKÓW o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ

Nazwisko Juszkiewicz
 Imię Helena
 Data i miejsce ur. 18. 12. 1894r.
Bronowice woj. kielce
 Adres Piotrków-Tryb.
ul. Stalina 34 mG
 Zmiany adresu .....

H. Juszkiewicz
 podpis właściciela legitymacji

Wydana dn. 10. 3 1952
 Ważna do dn. 31. 12 1952 r.

Mariusz Wypych
 Sekretarz Okr. Prezes Okr.

ZARZĄD OKREGU ŁÓDŹ
 WIAZEK BOJOWNIKÓW o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ

Zarząd Okregu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację Łodzi

LEGITYMACJA
 człónka czynnego № 231751

ZARZĄD OKREGU ŁÓDŹ
 WIAZEK BOJOWNIKÓW o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ

Nazwisko Justowska
 Imię Helena
 Imię ojca Mariusz
 Data i miejsce ur. 18. X. 1894r.
Bronowice woj. kielce
 Adres Piotrków Tryb. ul.
Bojka Polskiego 34/6
 Zmiany adresu .....

Helena Justowska
 podpis właściciela legitymacji

Wydana dn. 14. X 1952
 Ważna do dn. 31. XII 1952 r.

Janina
 Sekretarz Okr. Prezes Okr.

ZARZĄD OKREGU ŁÓDŹ
 WIAZEK BOJOWNIKÓW o WOLNOŚĆ I DEMOKRACJĘ

Zarząd Okregu Związku Bojowników o Wolność i Demokrację Łodzi

Oskaldowicz Franciszek
Łódź ul.

Łódź
(miejscowość)

dnia 3-ii

1965 r.

(Nazwisko, imię, pseudonim i adres
wydającego oświadczenie)

Nr leg. ZBoiWD 2900d5

1/2-2

Oświadczenie świadka

Jako uczestnik(czka) (wymień formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia,
formację wojskową): A.K. Jednostka wystr. no. 25 p.

świadom(a) odpowiedzialności za prawdziwość podanych niżej przeze mnie faktów

oświadczam

Ob. Helena Juszkiewicz Jastrzębska syn (córka) Marcelina
urodz. dnia 18-iii 1894 r. 19..... roku w Bronowicach woj. kieleckiej

jest mi znany(a) osobiście jako uczestnik(czka) (wymień formację Ruchu Oporu, nazwę
obozu lub więzienia, formację wojskową): A.K. d. 5 p.

od 1940 roku do wyzwolenia 19... roku.

Wyżej wymieniony(a) posiadał(a) pseudonim "Jagusia" i pełnił(a)
funkcję — brał(a) udział (w tej części opisuje się: przebieg służby i działalności w czasie
walki z okupantem hitlerowskim, pełnioną funkcję, stopień wojskowy, w jakich był(a) od-
działach, grupach placówkach pod którym dowództwem, kierownictwem udział w akcjach
bojowych i innych, w jakich miejscowościach, nazwa obozu itp. wszelkie zmiany i czaso-
kres od — do): Helena Juszkiewicz Jastrzębska w czasie pracy w kilku
miejscach po wyzwoleniu okupanta. Pracowała dwuletnio w poczekalni w obozie
przeznaczonym dla więźniów w lesie pod obwarunkiem, a następnie Hel. Juszkiewicz Jastrzębska
pracowała do mnie ludzi, opalanych, na terenie "Kielce", a było to tak że ja nie
wiedziałam na jej adres osoby mającej do opalania, ja nie w tym czasie. W momencie
Juszkiewicz Jastrzębskiej odbywała się wyprawa na tajnej poczty. Hel. Juszkiewicz
Jastrzębska dostarczała odwołania "Hilmi", "Elżę" pod pseudonimem "Hilmi". W momencie
mojej przechowywania tajnej radiostacji. Wspomina nam sobie do lutego
1944 r. w tym okresie po stronie hitlerowskiej w moim miejscu pomocy odwołania
"Hilmi", "Elżę" a w odwołaniach memmich z Casarowa na przelazem, wie do
odwołania "Hilmi" do czasu starczyłyśmy wójcie się wój. Jastrzębska przechowywała
je w miejscu wój. w czasie. Przechowywała w odwołaniu miałem Casarowa po stronie
do czasu wyzwolenia.

Własnoręczność podpisu stwierdza się:

Prawdziwość powyższych danych
stwierdzam własnoręcznym podpisem

[Handwritten signature]
podpis odpowiednich władz
Zarządu ZBoWiD

[Handwritten signature]
(Nazwisko, imię, stopień wojskowy,
funkcja, stanowisko)

SERVICE INTERNATIONAL DE RECHERCHES
INTERNATIONAL TRACING SERVICE
INTERNATIONALER SUCHDIENST

Notre Ref
Our Ref T/D - 199 279
Unser Az

Votre Ref
Your Ref - - -
Ihr Az

Arolsen, den 7. Februar 1992

EXTRAIT DE DOCUMENTS

Il est certifié par la présente que les indications suivantes sont conformes à celles des documents originaux en possession du Service International de Recherches et ne peuvent en aucun cas être modifiées par celui-ci

EXCERPT FROM DOCUMENTS

It is hereby certified that the following indications are cited exactly as they are found in the documents in the possession of the International Tracing Service. It is not permitted for the International Tracing Service to change original entries.

DOKUMENTEN-AUSZUG

Es wird hiermit bestätigt, daß die folgenden Angaben den Unterlagen des Internationalen Suchdienstes originalgetreu entnommen sind. Der Internationale Suchdienst ist nicht berechtigt, Originalentragungen zu ändern.

Nom
Name
JUSZKIEWICZ -/-

Prenoms
First names
Vornamen
Wladislaw -/-

Nationalité
Nationality
Staatsangehörigkeit
polnisch -/-

Date de naissance
Date of birth
Geburtsdatum
15.1.1893 -/-

Lieu de naissance
Place of birth
Geburtsort
Choromce -/-

Religion
Religion
Religion
katholisch -/-

Noms des parents
Parents' names
Namen der Eltern
nicht angeführt; Ehefrau: Helene geborene
KOTOWSKA -/-

Profession
Profession
Beruf
Hauptmann a. D.,
Kaufmann -/-

Dernière adresse connue
Last known residence
Zuletzt bekannter Wohnsitz
Petrikau, Pilsudskistraße 34 -/-

Etat civil
Marital status
Familienstand
verheiratet -/-

Arrêté le
Arrested on
Verhaftet am
nicht angeführt -/-

in
in
nicht angeführt -/-

par
by
durch
nicht angeführt -/-

Emprisonné
Confinad
Eingeliefert
in das Konzentrationslager Sachsenhausen -/-

No. de détenu
Prisoner's No
Häftlingsnummer
nicht angeführt -/-

Le
On
Am
nicht angeführt -/-

venant de
coming from
von
nicht angeführt -/-

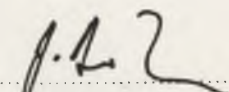
par
by
durch
Kommandeur der Sicherheits
polizei und des Sicher-
heitsdienstes im Distrikt
Radom, Außenstelle Petrikau

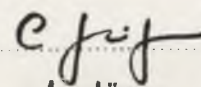
Catégorie
Category
Kategorie
"Schutzhaft" -/-

Transféré
Transferred
Überstellt
nicht angeführt; ist am 22. August 1940 und 9.15 Uhr im Konzentrationslager Sachsenhausen verstorben, Todesursache: eitrige Hirnhautentzündung. -/-

Indications complémentaires
Further indications
Weitere Angaben
keine -/-

Remarques du SIR
Remarks of the ITS
Bemerkungen des ITS
keine -/-

G. Birke
für die Archive

L. Jäger
für die Archive

II. MATERIAŁY UZUPEŁNIAJĄCE

- "Wspomnienia o drogiej Cioci Heli Jurkiewiczowej - gasturbickiej.
Wąstang Jurkiewicza - Kamińskiego, kwiecień 1998r, Słogoc.
Rkp. Kserokopia K.4, s. 1-4.

Wspomnienia o siostrze Elżbiecie Helei Juszkiewiczowej - Jastrzebskiej.

Wiodła o rok siostra Elżbieta Helei urodziła się w majątku Szwałków, Jastrzebiej i Marcjanna Traska-Kobrowskich, w Bromowicach nad Nisłą, w ziemi kieleckiej. Był to zimowy, zimowy i mroźny dzień - 18 grudnia 1894 roku. Pamiętam, iż w rodzinie przypisywano wielką zypośność i wielką siłę Elżbiecie Helei w czasie urodzenia jej w tej porze roku. Mawiano, że nabyła te cechy od swojego życia - rozprawy.

Konieczność ciągłego konspiracyjnego w czasie trudnych lat zabobów, ukrywania powstanień historycznych i społeczeństwa, przeszedł przez swoją siatkową mobilizację i inne rodzony polskie do podziemnego życia. W rezultacie nieszczęśliwych okupantów, a także spłaty rodzinne spowodowały ucieczkę i rozłączenie członków rodziny po świecie.

Elżbieta Helei, jak i jej siostry - Jastrzebiej, Zofia, Maria, gromie zwycięzcy wojny znalazły się w głębi Rosji, gdzie przeżyły rewolucję październikową. Były mowały przez biuro i samokarne przy organizujących się Polakach Kompu - sach, podlega ich walk i po ich rozbrojeniu, podlega bity o Warszawie.

Podległa Niemcom Elżbieta Helei znalazła się w Warszawie. Tu przeżyła por. W.P. Władysława Jelenskiego - Juszkiewicza. Pobrali się, a 2 XII - 1919 r. przyszedł im na świat syn Wiesław.

Podległa w trudnego zlatu wojny 25 pp WP został skierowany do Pol - kowa Tybó (15 X 1921 r.). Skupisko w całym zamieszkał w tym okresie, jako siogam i siog zlat z lat jednostką.

Elżbieta poza prowadzeniem domu czynnie uciekała się w kole Rodzim Kółkowych, w PCK i w Wójtkowym Przeproszeniu Kobiet.

Podległa tego dnia (24 X 1927 roku) skupisko spowodowała mas do Polko - wa z olatekiego stonima nad Szwałk. Z całego serca wpuściła mam pomo -

cy i opiekni w czasie, kiedy matka miała kontakt z Karłowic kosmetyczką
szkołą dr. Siłkowskiego. I potem całym zg. upelności i troskę, jak w domu,
jak i chorobie. Często bowiem nawiedzały mnie anginy. A już najmłodszym
były pierwsze osy do zrazów, pachnące bułkami, i owo (nie wiem jak u
matki) kartofle. Pamiętam do dziś sytuacje reprezentandy prawnicze mi, kiedy
zbroiłam. Czyni to przekleństwo po ojcu, był moim ojcem chrześcijańskim, ale
kontakt po przyjacielsku - wstępując wygłaszając wrotańskim wyznaniami.

Kubach i w tym czasie, mobilizacja, ucieczka stryja z najbliższą rodziną,
pamięć matki, z ucieczką, do Polkowic i podjęcie konspiracyjnego obia-
towania w Stwiercie Łąkięzskiej Polski, potem w ŁWZ-Pl. To stał się szkodliwy tego, co
się z matką wszystkim dzieło. I aresztowanie stryja, wywiezienie do karetki
Saehsenhausen k. Darmemburga, i goim z jasnego miasta - jego matka 22 VII
1940 roku. przez hitlerowskich oprawców. Rozpacz przepiękna, masej wrota.

Ciocha Hela, zohuzopkama ułoga kocharnego męża i kaszmarowym niewiastami gada-
-no, edotata jedynak przystąpienie pomowine do pracy konspiracyjnej i w PCK. Naślaj jej
słom był piron młodożęzy, kolegów i koleżanek Niesia, którzy umajlowali tu spotkać
i nadzieję ze spotkaniem. Naślaj mieszkanie Ciochi było „skrytką kontaktową” i „me-
ling” dla konspiracyjnych. Pamiętam sytuację ma „bibuła” w czasie spotkania, za Taz-
karni. Pamiętam kontakty Ciochi i matki, wykonywane na jej polecenie, z por.
Kamberskim-Ławackim, Marianem Michalikiem, z kapitanem Gromowym i
i jej symami.

Wielkie skutki los spotkać z matką-Polk. W partykularie wpisują jej męża, swa-
gier i sym. Skupięgo syma odmalowała na wiepłej melionie. Kupięziomy do domu
z galopijęsz, gnieźnie, zmarł na zżarach zbrodziej matki, która została sama ze
swoimi dziećmi. Ciocha była jej powierzonką i opiekunką.

Pamiętam żywe kontakty Ciochi z Gajonką, w godzinach już w styczniu 40
roku, do pamiętnego lutego 1944 r. Wtedy to Gajonka obceyli memiowej zan-
starcami z Ławackim, w której odpooczywały po akcji-Dr „Kieles” i „Grom”.

J. 2124/WSK

AK odd 2
obu. Piotr. 144.

+
JUSZKIEWICZ Helena
ul. Jastnubska
2 d. Kotowska

[v]. Nazwiskowe karty informacyjne: 1

i

T. 2124

AK

kódz

Ob. Piotrków

Tyrb.

++

JUSZKIEWICZ-JASTRZĘBSKA Helena

z d. Traska - Kolouska

ps. "Jagusia"

ur. 18. XII 1894 r.

żona kpt. 25 pp. W.P. - kadystrawa
w konspiracji członka grupy inicjalnej
SZP-ZiS Obwód Piotrków Tyrb.

P. Helena zaprzynięzona przez meza od cenzur
pamięta role koczownic i kolporterki
w obwodzie Piotrkowskim, 2m, 21. III 1975 r.

zob. Juszkiewicz w: Słownik kobiet... s. 19
T. 1890/WSK

2. Swit. XII 2000

JUSZKIEWICZ Helena

